



**СЪВЕТ НА  
ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

**Брюксел, 17 октомври 2008 г. (22.10)  
(OR. fr)**

**14358/08**

**AGRI 333**

**ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО**

---

от: Генералния секретар на Европейската комисия,  
подписано от г-н Jordi AYET PUIGARNAU, директор

дата на получаване: 17 октомври 2008 г.

до: Г-н Javier SOLANA, генерален секретар/върховен представител

---

Относно: Зелена книга относно качеството на селскостопанските продукти:  
продуктови стандарти, изисквания към селскостопанското производство  
и схеми за качество

---

Приложено се изпраща на делегациите документ на Комисията COM(2008) 641 окончателен.

---

Приложение: COM(2008) 641 окончателен



КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 15.10.2008  
COM(2008) 641 окончателен

## **ЗЕЛЕНА КНИГА**

**относно качеството на селскостопанските продукти:  
продуктови стандарти, изисквания към селскостопанското производство и схеми  
за качество**

## ЗЕЛЕНА КНИГА

### относно качеството на селскостопанските продукти: продуктови стандарти, изисквания към селскостопанското производство и схеми за качество

При настоящата консултация Комисията търси мненията на всички организации и граждани, заинтересовани от качеството на селскостопанските продукти.

Насърчават се отговори от земеделски производители и производители на храни, неправителствени организации, преработватели, търговци на дребно, дистрибутори, търговци, потребители и обществени органи.

Участниците се приканват да отговорят на цялата или на част от Зелената книга. Отговорите следва да бъдат изпратени до сряда, 31 декември 2008 г., на адрес:

AGRI-QUALITY@ec.europa.eu

или на адрес:

Green Paper 'Quality'  
Directorate General for Agriculture and Rural Development  
European Commission  
B-1049 Bruxelles/1049 Brussels

Получените мнения ще бъдат публикувани в интернет, заедно с данни за техните автори (име, град, държава)<sup>1</sup>. Ако имате изрично възражение срещу публикуването на личните Ви данни, Вашето мнение ще бъде публикувано анонимно или няма да бъде публикувано. Моля вижте „Информацията“ относно интернет страницата на Комисията, която съдържа повече подробности относно защитата на личните данни, на адрес:

[http://www.ec.europa.eu/geninfo/legal\\_notices\\_en.htm](http://www.ec.europa.eu/geninfo/legal_notices_en.htm)

Повече информация може да бъде намерена на интернет страницата на Зелената книга:

[http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/agriculture/quality/policy/index_en.htm)

---

<sup>1</sup> Личните данни се обработват от Комисията в съответствие с Регламент (ЕО) № 45/2001 от 18 декември 2000 г. относно защитата на лицата по отношение на обработката на лични данни от институции и органи на Общността и за свободното движение на такива данни (ОВ L 8, 12.1.2001 г., стр. 1).

## СЪДЪРЖАНИЕ

Въведение.....	4
Част I: Производствени изисквания и стандарти за предлагане на пазара.....	6
1. Изисквания към селскостопанското производство в ЕС.....	6
2. Стандарти за предлагане на пазара .....	8
2.1. Задължителни елементи на стандартите за предлагане на пазара .....	8
2.2. Запазени наименования в рамките на стандартите за предлагане на пазара .....	9
2.3. Опростяване на стандартите за предлагане на пазара.....	10
Част II: Специфични схеми за качество на ЕС .....	12
3. Географски означения .....	13
3.1. Закрила и правоприлагане на географските означения.....	13
3.2. Критерии за регистрация на географски означения .....	15
3.3. Закрила на географските означения на ЕС в трети държави.....	15
3.4. Географските означения като съставки в преработени продукти.....	16
3.5. Произход на суровините в защитено географско указание .....	16
3.6. Съгласуваност и опростяване на системите на географски означения .....	17
4. Гарантирани традиционни специалитети .....	17
5. Биологично земеделие .....	18
6. Политика за качествени продукти в най-отдалечените райони .....	19
7. По-нататъшни схеми на ЕС.....	20
Част III: Схеми за сертифициране .....	21
8. Схеми за сертифициране на качеството на храните .....	21
8.1. Ефективност на схемите за сертифициране при постигането на целите на политиката .....	22
8.2. Надзор от страна на ЕС .....	23
8.3. Намаляване на тежестта и разходите .....	23
8.4. Международно измерение.....	24
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	24

## ВЪВЕДЕНИЕ

С напредъка на глобализацията продуктите на нововъзникващите икономики с ниски производствени разходи оказват все по-голям натиск върху земеделските производители от ЕС. Засилва се конкуренцията както по отношение на селскостопанските стоки, така и по отношение на продуктите с добавена стойност. Най-силното оръжие на земеделските производители от ЕС, изправени пред тези нови търговски предизвикателства, е „качеството“. ЕС има предимство по отношение на качеството, като се има предвид много високото ниво на безопасност, което законодателството на ЕС гарантира по цялата хранителна верига и в което земеделските стопани и по-общо казано производителите са направили инвестиции. Съществуват обаче и други аспекти, които могат да подсилят качеството в по-широкия смисъл на думата.

Качеството означава да се отговори на очакванията на потребителите. Качествата на селскостопанските продукти, които се разглеждат в настоящата Зелена книга, са характеристиките на продукта, например използвани методи на селскостопанско производство, място на производство и др., които земеделският производител иска да направи по-известни, а потребителят иска да познава. Качеството е въпрос, който засяга всички земеделски производители и всички купувачи, независимо дали става въпрос за стоки, произведени съгласно основните стандарти или за качествени продукти от високите ценови сегменти, където Европа има отлични постижения. Настоящата Зелена книга не засяга въпросите на качеството, свързани с безопасността на храните, които вече са предмет на други действия от страна на Комисията, като отбелязване на хранителната стойност върху етикетите, хуманно отношение към животните и др.

### **Пазарни потребности и обществени изисквания**

Във време, когато цените на стоките са високи, стимулът за увеличаване на обема на производството не бива да се използва като извинение за понижаване на качеството. Потребителите искат храната да бъде на достъпни цени и с добро съотношение цена—качество. Но освен цената, потребителите и търговците имат много други изисквания към стойността и качеството на купуваните от тях продукти. Удовлетворяването на тези изисквания е голямо предизвикателство за земеделските производители.

Потребностите на пазара са разнообразни и броят им расте. Най-важните въпроси в ЕС са хигиената и безопасността на храните (безкомпромисно задължение), здравната и хранителната стойност, както и обществените изисквания. Освен това потребителите все повече обръщат внимание на приноса на селското стопанство за устойчивостта, изменението на климата, осигуряването на прехрана и развитието, биологичното разнообразие, хуманното отношение към животните и недостига на вода. Като главен ползвател на земята, селското стопанство е ключов фактор в териториалното развитие на регионите, ландшафта и ценните в екологично отношение области. Не на последно място, потребителите с растящ разполагаем доход — на много места в света — искат вкусна, традиционна и автентична храна, както и прилагане на по-високи стандарти за хуманно отношение към животните.

Вместо да гледат на тези изисквания като на бреме, земеделските производители в ЕС имат истинска възможност да ги превърнат в свое преимущество — като доставят

точно това, което искат потребителите, обозначават продуктите си, за да се отличават ясно на пазара, и по този начин получават допълнителна печалба.

Селскостопанската политика на ЕС трябва да подкрепи усилията на земеделските производители да спечелят в борбата за качество. Схемите и нормативната уредба на ЕС вече се опитват да направят това, главно по два начина: основни мерки и мерки за качество.

### Основни мерки

В нормативната уредба на ЕС се определят някои от най-строгите основни производствени изисквания в света по отношение на безопасността и хигиената, идентичността и състава на продуктите, грижата за околната среда, здравето на растенията и животните и хуманното отношение към животните, като по този начин отразяват ясно изразеното демократично желание на потребителите и гражданите на ЕС.

### Мерки и схеми за качество на равнището на ЕС

Много земеделски производители в ЕС постоянно търсят новаторски и оригинални начини за създаване на нови пласментни пазари и за увеличаване на печалбите си. Тези начини включват:

- производство на „първокласни“ продукти, които дават на потребителя нещо над основните изисквания — било като специални характеристики, например вкус, произход и др., или като метод на производство;
- създаване на доверие в потребителите по отношение на схемите за качество на ЕС и по отношение на твърденията на производителите във връзка с техните „първокласни продукти“;
- оказване помощ на потребителите при техния избор и/или вземане на решение дали да платят по-висока цена за даден продукт;
- закрила на наименованията на хранителни продукти, вина и спиртни напитки, чиито специални характеристики или репутация зависят от мястото на производството им и от *уменията* на местните производители, чрез **географски означения**, като „Chablis“, „Prosciutto di Parma“, „Scotch whisky“, „Café de Colombia“, „Sitia Lasithiou Kritis“, „Szegedi szalámi“, „Queso Manchego“ и „Nürnberger Lebkuchen“;
- регулиране на сектора на биологичното земеделие чрез въвеждане на строги изисквания, като се има предвид нарастващия брой на потребителите, които са привлечени от използваните в **биологичното земеделие** производствени методи и търсят специално храни с етикет за биологично производство;
- регистрация на наименованията на **традиционни** продукти в рамките на схема на ЕС, предназначена за насърчаване на традиционните храни и напитки;
- насърчаване на продукти, специфични за **най-отдалечените райони** на ЕС;

- установяване на **стандарти на ЕС за предлагане на пазара** в много сектори, с цел да бъдат определени някои качества на продуктите (например „extra-virgin“ за зехтина, „клас I“ за плодовете и зеленчуците и „яйца от кокошки — свободно отглеждане на открито“ за яйцата);
- насърчаване на **схеми за сертифициране**, създадени от обществени и частни организации с цел по-добро информироване на потребителите в ЕС относно методите на селскостопанско производство и характеристиките на продукта.

### **Зелена книга**

На този фон Комисията реши да започне обсъждане на въпроса как да се гарантира най-подходящата политическа и регулаторна рамка за защита и насърчаване на качеството на селскостопанските продукти, без да се създават допълнителни разходи или тежести. Като първа стъпка тя възнамерява да започне широка консултация за това дали съществуващите инструменти са адекватни, как те биха могли да бъдат усъвършенствани и какви нови инициативи биха могли да се предприемат.

Част I разглежда основните изисквания към селскостопанското производство и подкрепяните от ЕС стандарти за предлагане на продукти на пазара, включително тези, с които се определят специфични качества на продуктите;

Част II разглежда съществуващите схеми за качество, обхващащи географските означения, „гарантираните традиционни специалитети (ГТС)“, продуктите от най-отдалечените райони и функционирането на единния пазар за продуктите на биологичното земеделие;

Част III разглежда схемите за сертифициране, главно в частния сектор, които помагат на производителите да запознаят купувачите и потребителите със своите продукти.

## **ЧАСТ I: ПРОИЗВОДСТВЕНИ ИЗИСКВАНИЯ И СТАНДАРТИ ЗА ПРЕДЛАГАНЕ НА ПАЗАРА**

### **1. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СЕЛСКОСТОПАНСКОТО ПРОИЗВОДСТВО В ЕС**

Земеделските производители в ЕС спазват редица изисквания към селскостопанското производство и всички произведени в ЕС храни са произведени в съответствие с тези правила. Тези правила имат за цел не само да гарантират спазване на стандартите за хигиена и безопасност по отношение на крайните хранителни продукти, предлагани на пазара, но включват и въпроси, представляващи обществена загриженост (екологични, етични, социални...).

За земеделските производители това означава надлежна грижа при избора и използването на пестициди и торове, спазване на хигиенните правила, профилактика на болестите по животните и растенията, гарантиране на обучение и адекватна защита на селскостопанските работници, осигуряване на подходящи условия за хуманно отношение към селскостопанските животни и опазване на околната среда.

За потребителите това означава увереност, че за всички продукти, произведени от селското стопанство в ЕС, са спазени приемливи производствени изисквания, включително гореспоменатата законна обществена загриженост.

Тези изисквания към селскостопанското производство се развиват непрекъснато като функция от потребностите на обществото. Те следва да бъдат важен елемент от качеството на предлаганите за продажба храни и ценно предимство, което земеделските производители могат да изтъкват. Въпреки това явно липсва успех в информирането на потребителите, че тези изисквания към селскостопанското производство съществуват и се спазват при производството на храни.

Много от тези изисквания към селскостопанското производство обаче — тези, които не се отнасят до хигиената и безопасността на продуктите — например правилата за опазване на околната среда и хуманното отношение към животните, не се прилагат непременно за вносните хранителни продукти. Защо съществува това несъответствие? Стандартите за селскостопанско производство, опазването на околната среда, хуманното отношение към животните и безопасността на работниците са въпроси, които се уреждат нормативно от правителствата на страните, където се извършва селскостопанското производство. Така докато ЕС може и наистина настоява вносните хранителни продукти да отговарят на минимални продуктови стандарти, особено по отношение на хигиената и безопасността, то проверката на методите на селскостопанско производство, които са използвани при производството на вносни хранителни продукти и храни е въпрос на законодателството в страната на производство.

Необходимо е да се изгради по-добра връзка между изискванията към селскостопанското производство, спазвани от всички земеделски производители в ЕС, в допълнение към изискванията за хигиена и безопасност на продуктите, от една страна, и получения продукт, от друга страна. Ако тези изисквания към селскостопанското производство са по-добре известни и признати от потребителите, те биха могли да се превърнат в потенциално пазарно предимство.

На тази загриженост обаче трябва да се отговори без да се създават пречки пред функционирането на единния пазар или да се нарушава конкуренцията.

#### **Въпрос 1:**

Как могат да се популяризират другите изисквания и стандарти, които земеделските производители спазват, освен отнасящите се до хигиената и безопасността на продуктите?

Какви ще бъдат предимствата и недостатъците в случай на:

- разработване на нови схеми на ЕС с един или няколко символа или знака, с които да се обозначава съответствие с други изисквания на ЕС към селскостопанското производство, освен изискванията, отнасящи се до хигиената и безопасността? Би ли трябвало произведен извън ЕС продукт, който отговаря на производствените изисквания на ЕС, да може също да използва такава схема за качество на ЕС?
- задължително указване на мястото, където са произведени основните продукти (в ЕС/извън ЕС)?



## 2. СТАНДАРТИ ЗА ПРЕДЛАГАНЕ НА ПАЗАРА

Стандартите на ЕС за предлагане на пазара са регламенти, в които се посочват определения на продуктите, минимални продуктови стандарти, категории продукти и изисквания за етикетиране с цел да бъдат информирани потребителите за значителен брой селскостопански продукти и за някои преработени храни<sup>2</sup>. Целта им е да помогнат на земеделските производители да предлагат продукти с очакваното от потребителите качество, да се избегне разочарование у потребителите и да се улесни сравняването на цените на продуктите с различни качества. Стандартите за предлагане на пазара са приети с цел да заменят различните национални стандарти и по този начин да улеснят търговията в рамките на единния пазар.

Не всички храни са предмет на стандарти за предлагане на пазара на равнището на ЕС. Например в сектора на полските култури (пшеница, царевица, бобови култури и др.) стоките се търгуват съгласно официалните международни, национални или частни стандарти за окачествяване и класификация. За продаваните на потребителите продукти, които не са обхванати от стандарти на ЕС за предлагане на пазара, се прилагат общите правила за защита на потребителите и за етикетиране, с цел да се гарантира, че потребителите няма да бъдат подведени.

Докато някои стандарти на ЕС за предлагане на пазара бяха разработени безпрепятствено, други се оказаха предмет на спорове. Процесът на преработване на стандартите за предлагане на пазара чрез регламенти на ЕС може също да бъде тежък.

С настоящата Зелена книга Комисията се консултира по три основни въпроса, свързани със стандартите за предлагане на пазара: как трябва да се разработят задължителните части от стандартите на ЕС за предлагане на пазара; дали може да се разшири използването на незадължителните наименования (известни също като „запазени“ наименования); и какви са вариантите за опростяване на самия процес за разработване на правила.

### 2.1. Задължителни елементи на стандартите за предлагане на пазара

*Идентичност на продукта:* По-голямата част от стандартите на ЕС за предлагане на пазара определят обхващаните селскостопански или хранителни продукти по начин, с който се установяват ясни общи правила за описанието на продукта. Например думата „сок“ не може да се използва, ако плодовият сок е разреден. По същия начин думата „мляко“ не може да се използва за обозначаване на напитки от соя.

*Изисквания към селскостопанското производство:* В някои случаи, например за пресните плодове и зеленчуци или за птичето месо, със стандартите за предлагане на пазара се установяват и много строги изисквания за „добро, справедливо и годно за търгуване“ качество, което е предпоставка за продажба на потребителите. Пресните плодове и зеленчуци не могат да се продават на потребителите, ако са развалени или загнили, наранени, мръсни, повредени от вредители, недоразвити или — за плодовете — незрели. В тези изисквания се включват и изисквания за минимален размер (който е

---

<sup>2</sup> Продукти, обхванати от стандартите за предлагане на пазара: говеждо и телешко месо, яйца, пресни и преработени плодове и зеленчуци, пчелен мед, хмел, мляко и млечни продукти, зехтин, свинско месо, птиче месо, овче месо, захар, вино, какаови и шоколадови продукти, екстракти от кафе и екстракти от цикория, плодови сокове, плодови конфитюри, желета и мармалади и др., спиртни напитки, както и масло, маргарин и смеси.

показател за зрялост). В резултат на това плодове и зеленчуци, които са годни (т.е. безопасни) за консумация, могат да бъдат изключени от пазара на прясна продукция и да бъдат използвани за преработка или да бъдат унищожени.

*Класификация по качество и размер:* В няколко стандарта за предлагане на пазара са включени задължителни схеми за класификация. Първоначално те бяха въведени с цел прозрачност на пазара, за да могат потребителите да сравняват цените на ясно определени класове или категории на даден продукт. Птичите трупове и разфасовки месо трябва да се класифицират в клас А или клас Б в зависимост от критерии за качество, като например техническото описание на структурата и външния вид на птичия труп и евентуални повреди по него. Яйцата трябва да се сортират по големина в един от четирите класа — „XL“, „L“, „M“ и „S“ — и да се класифицират в зависимост от метода на отглеждане: „яйца от кокошки — клетъчно отглеждане“, „яйца от кокошки — подово отглеждане“, „яйца от кокошки — свободно отглеждане на открито“ или „биологично производство“. По подобен начин някои плодове и зеленчуци трябва да бъдат класифицирани като качество „екстра“, „клас I“ или „клас II“. Това означава, че всички такива плодове трябва да бъдат окачествени преди да бъдат предложени за продажба.

По отношение на задължителните аспекти на стандартите за предлагане на пазара, основните въпроси са дали правилото е необходимо за постигане на легитимни цели на обществените политики, дали свързаните с бюрокрацията разходи са пропорционални и дали неговото приложение има нежелани последици, например възпрепятстване на пазарното предлагане на новаторски или оригинални продукти или унищожаване на хранителни продукти.

#### **Въпрос 2:**

Какво въздействие оказва върху потребителите, търговците и производителите определянето на идентичност на продуктите в стандартите за предлагане на пазара от законодателството на ЕС? Какви са предимствата и недостатъците?

Трябва да се разреши продажбата на дребно на продукти, които отговарят на изискванията за хигиена и безопасност, но не отговарят на стандарта за предлагане на пазара по естетични или други подобни причини? Ако отговорът е „да“, необходима ли е специфична информация за потребителя по отношение на такива продукти?

Могат ли да станат незадължителни задължителните класификации по качество и размер под формата на „незадължителни запазени наименования“ (както е посочено в раздел 2.2 по-долу)?

## **2.2. Запазени наименования в рамките на стандартите за предлагане на пазара**

Незадължителните запазени наименования са определени със закон. Те информират купувачите, че продуктът, върху който е обозначено запазеното наименование, отговаря на определен метод на селскостопанско производство или продуктова характеристика. Целта на запазените наименования в стандартите за предлагане на пазара е да дадат на потребителя полезна и точна техническа информация. Тяхната цел е също да помогнат на земеделските производители като идентифицират характеристики или методи на селскостопанско производство, които имат добавена

стойност, и по този начин да осигурят допълнителна финансова възвръщаемост за допълнителните производствени разходи.

Незадължителните запазени наименования се използват също за идентифициране на категории или качества на даден продукт. Продуктът обаче може да се продава и без да се използва нито едно от тези незадължителни наименования, например:

- съгласно стандартите за предлагане на птиче месо на пазара, използването на незадължителните наименования „хранен с ...“, „екстензивно закрито“, „свободен начин на отглеждане“ или „традиционен свободен начин на отглеждане“ се ограничава до продукти, които са произведени чрез определени методи на селскостопанско производство;
- терминът „студено пресоване“ може да се използва само за зехтин „virgin“ и „extra-virgin“, който е бил подложен на определения процес — но използването на термина не е задължително.

Незадължителното използване на запазени наименования предлага потенциалната възможност да бъдат дадени при необходимост твърдо установени определения, което позволява на земеделските производители да информират за специфичните характеристики на продукта и за методите на селскостопанско производство.

От друга страна, когато искат да съобщят на потребителите, че са използвани специфични методи на селскостопанско производство, земеделските производители и първичните преработватели на храни в различни селскостопански сектори често използват думи като „произведен във ферма“, „планински“, „ниски емисии на въглерод“, „натурален“ и др. Тези описателни термини могат да се използват, при условие че съответстват на евентуално приложимо определение на национално равнище, както и на общото правило да не бъдат подвеждани потребителите. Тези думи и стоящите зад тях селскостопански практики правят продуктите привлекателни. Следователно потребителите могат да бъдат подвеждани, ако например за продукти, произведени чрез по-интензивни селскостопански методи, се използват думи, които навеждат на мисълта за екстензивни селскостопански методи. Неотдавнашната поява на различни етикети, с които се твърди, че са използвани методи на селскостопанско производство с намалено въздействие върху изменението на климата, доведе до известно объркване. Следователно може да е необходимо в определени сектори тези термини относно селскостопанското производство да се определят на равнището на ЕС.

### **Въпрос 3:**

Доколко е необходимо да се установят определения на „незадължителните запазени наименования“ в общностните стандарти за предлагане на пазара?

Трябва ли ЕС да установява определения на запазени наименования от общ характер, с които се описват методите на селскостопанско производство в определени сектори, например „планински продукт“, „произведен във ферма“ и „ниски емисии на въглерод“?

### **2.3. Опростяване на стандартите за предлагане на пазара**

За да бъдат разработени по принцип стандарти на ЕС за предлагане на пазара е необходимо да се разгледат начините за опростяване на създаването на правила, или в

рамките на Комисията, или чрез натоварването на други органи с тази задача, или чрез позоваване на международните стандарти.

При опростяването следва да се отчита и административната тежест за обществените органи и за заинтересованите страни. Например задължителното окачествяване (като сортирането по размер) на плодовете и зеленчуците налага разходи за производителите и изисква обществените органи да проверяват спазването му.

Много стандарти на ЕС за предлагане на пазара се основават на международно признатите стандарти в *Codex Alimentarius* или *Икономическата комисия за Европа на Организацията на обединените нации* (ИКЕ/ООН). Когато са приложими, тези международни стандарти се използват като основа за стандартите на ЕС за предлагане на пазара. При полските култури, за които не са приети стандарти на ЕС за предлагане на пазара, международните стандарти се използват за позоваване в националните стандарти или се използват пряко от частните търговци, за разлика от задължителните стандарти на ЕС, които се прилагат за някои плодове и зеленчуци. ЕС също дава своя принос за установяване на международни стандарти и неговите стандарти понякога се използват като основа за международни стандарти.

С промените в потребностите на пазара и с напредъка на технологиите стандартите за предлагане на пазара могат да остаряят частично и затова се нуждаят от коригиране и актуализиране. Най-общо казано има два начина за осъвременяване.

#### *Саморегулиране*

Установяването и наблюдението на стандартите за предлагане на пазара, включително идентичността на продуктите, класификациите на продуктите и запазените наименования, може да бъде възложено на операторите в съответния сектор. Там, където съществуват международни стандарти, те могат просто да се използват от производителите и търговците при търговските сделки.

Търговците и представителите на деловите среди в даден сектор могат сами да поемат инициативата за разработване на референтни стандарти или професионални кодекси. Този процес е известен като саморегулиране. Административните разходи за правоприлагане от обществените органи са ниски, тъй като споровете се уреждат между заинтересованите страни, например чрез арбитраж. За разлика от него стандартите, прилагани от обществените органи, са свързани с разходи за проверки и контрол, които се подкрепят при необходимост от съдебно производство.

Предимството на саморегулирането е, че политиката се изготвя, осъществява и прилага от практики, които следят отблизо случващото се на пазара. Процедурите за изготвяне на проекти на стандарти могат да са по-прости и да позволяват по-голяма гъвкавост и по-бързо адаптиране в динамични пазарни условия. Същевременно техническите правила са приложими само за тези предприятия, които са поели задължението да ги спазват (наричани още договорености „*inter pares*“ или договорености между подписалите ги страни).

Примери за саморегулиране има в търговията с картофи и в сектора на плодовите сокове.

## *Опростено регулиране от страна на ЕС*

Друг начин за поддържане на стандартите за предлагане на пазара в актуално състояние е да се опрости тяхното одобряване и преразглеждане от страна на ЕС посредством съвместно регулиране, пряко позоваване на международните стандарти и прилагане на доброволни схеми, където е приложимо.

- Съвместното регулиране е процес, при който достигането на ясно определени цели се възлага с общностен законодателен акт на признати в дадената област заинтересовани страни. По отношение на стандартите за предлагане на пазара законодателят съсредоточава усилията си върху съществените аспекти на законодателния акт, а представителите на заинтересованите страни се приканват да допълнят законодателството и да определят техническите данни и спецификации въз основа на опита си.
- Законите на ЕС могат просто да се позовават на международно приети стандарти. По този начин се избягва процесът на изработване на правила от ЕС за стандартите за предлагане на пазара. Международните стандарти обаче обикновено се приемат на ограничен брой езици, сред които официалните езици на ЕС определено са малък брой.
- И накрая, съдържанието на съществуващите правила би могло да бъде опростено и рационализирано, например чрез критичен преглед (вж. по-горе обсъждането на различните аспекти на стандартите за предлагане на пазара, по-специално „запазените наименования“) и изготвяне на нова хармонизирана рамка на стандартите за предлагане на пазара, каквото вече е започнало в сектора на плодовете и зеленчуците.

### **Въпрос 4:**

До каква степен могат да бъдат оставени на процеса на саморегулиране изготвянето, прилагането и контролът върху стандартите за предлагане на пазара (или върху части от тях)?

Ако стандартите за предлагане на пазара (или части от тях) продължават да се уреждат от законодателството на ЕС, какви ще бъдат предимствата и недостатъците — включително по отношение на административната тежест — при:

- прилагане на съвместно регулиране?
- позоваване на международните стандарти?
- запазване на настоящия законодателен подход (при опростяване на съдържанието доколкото е възможно)?

## **ЧАСТ II: СПЕЦИФИЧНИ СХЕМИ ЗА КАЧЕСТВО НА ЕС**

Въведени са четири специфични схеми за качество на ЕС с цел развитие на географски означения, биологично земеделие, традиционни специалитети и продукти от най-отдалечените райони на ЕС. Тези схеми посочват на потребителите продукти, които имат специфични качества в резултат на определен произход и/или метод на

селскостопанско производство. За да бъдат уверени потребителите, че твърденията върху етикетите са обосновани, съответствието със спецификацията се наблюдава от обществените органи или от частен сертифициращ орган. Земеделските производители, които произвеждат автентични продукти, са защитени срещу подбиване на цените от страна на продукти-имитации, които се продават под защитените наименования. Затова те трябва да могат да си осигурят премийна цена за своите допълнителни грижи и усилия.

Четирите схеми са предвидени да съответстват на определено пазарно търсене на продукти с определените качества. Целта на настоящата Зелена книга е да бъдат разгледани задълбочено различните аспекти на тези схеми, както и потенциалът за евентуални допълнителни схеми на ЕС.

### **3. ГЕОГРАФСКИ ОЗНАЧЕНИЯ**

„Географско означение“ е наименование, с което се описва селскостопански или хранителен продукт, дължащ характеристиките или репутацията си на географския район, от който произхожда. Голям брой потребители в ЕС, както и все повече потребители по света, които искат качествени продукти, търсят и плащат по-висока цена за автентични продукти от определен географски район. За земеделските стопани и производителите географските означения могат да бъдат важен източник на доходи и сигурност, както и на удовлетворение и гордост от това, че произвеждат качествени продукти, представляващи част от европейското наследство.

Това обяснява защо ЕС създаде регистри на географските означения за селскостопански и хранителни продукти, вина и спиртни напитки, които имат за цел да улеснят закрилата на интелектуалната собственост за наименованията на отговарящите на изискванията продукти. „Географско означение“ включва както „защитено наименование за произход“ (ЗНП), така и „защитени географски указания“ (ЗГУ). За да отговаря дадено наименование на изискванията за ЗНП, всички етапи на производството<sup>3</sup> трябва като правило да се осъществяват в географския район и характеристиките на продукта трябва да се дължат изключително или основно на географския му произход. За да отговаря дадено наименование на изискванията за ЗГУ, поне един етап от производството трябва да се осъществява в района и връзката със съответния район да се обосновава от специфичното качество, репутация или друга характеристика, свързана с географския район.

Разбира се, системата за ГУ на ЕС е отворена за производители от трети страни.

#### **3.1. Закрила и правоприлагане на географските означения**

##### ***Закрила***

Регистрираното географско указание осигурява закрила на интелектуалната собственост и дава право на производителите и други търговци или продавачи на оригиналния продукт да използват регистрираното наименование. Регистрираното наименование не може да се поставя върху сходни продукти, дори и придружено от

---

<sup>3</sup> например снабдяване със суровини; почистване и окачествяване; преработка; зреене; подготовка или краен продукт и др.

думи като „подобно“, „тип“, „вид“, или ако те предизвикват асоциация с наименованието или го използват в превод.

Регистрацията и закрилата на дадено географско указание може да доведе до конфликти със съществуващите потребители (или потенциални потребители) на наименованието, например притежатели на търговски марки или ползватели на имена на сортове растения или породи животни, съдържащи географско означение. Някои ползватели твърдят, че дадено наименование се използва като родово, тъй като наименование, което е родово, не може да бъде регистрирано като географско указание. Съществуват законодателни разпоредби за решаване на тези спорни въпроси, като въпросът за родовия характер е до голяма степен изяснен от Съда на Европейските общности.

С цел по-добра идентификация на продуктите, обозначени със защитено ГУ, ЕС създаде символи, които могат да се поставят върху продукти, предлагани на пазара под регистрирани наименования.

### *Правоприлагане*

Проверки относно спазването на спецификацията на продукта от страна на земеделските производители се извършват от обществените органи или от частни сертифициращи органи. В допълнение държавите-членки извършват административни проверки на използването на регистрирани наименования върху продукти във веригите за дистрибуция и продажба на дребно в рамките на специфичното законодателство — по отношение на вина и спиртни напитки, и като част от официалните проверки от законодателството на ЕС в областта на храните — по отношение на другите продукти.

Тези проверки от страна на обществените органи върху географските означения отличават този инструмент от защитата чрез търговска марка. Търговските марки са частноправен инструмент. Собственикът трябва да защити търговската марка, ако е необходимо чрез частен съдебен процес.

#### **Въпрос 5:**

Необходимо ли е да се изяснят или адаптират някои аспекти на правилата за определяне на правата на ползвателите на географски означения и другите ползватели (или потенциални ползватели) на наименование?

Какви критерии трябва да се използват за определяне на родовия характер на дадено наименование?

Необходими ли са промени в схемата на географските означения по отношение на:

- степента на закрила?
- прилагането на закрилата?
- обхванатите селскостопански и хранителни продукти?

Трябва ли да се насърчава по-активно използването на алтернативни инструменти, като например защита на търговската марка?

### 3.2. Критерии за регистрация на географски означения

Много важно е регистрациите да отговарят на очакванията на потребителите за качествени продукти, за да се запази доверието в системата на географски означения. Общо около 3 000 географски означения на вина, спиртни напитки и селскостопански и хранителни продукти са регистрирани или се разглеждат. Много от подадените заявления са за продукти, които се продават главно на местните или регионалните пазари. За някои наименования на преработени храни връзката между района и производството се основава на преработката, а не на селскостопанското производство на съставките, както и на репутацията, с която се ползва продуктът. Следователно суровините могат да са с произход извън района и това може да не отговаря на очакванията на потребителя.

По отношение на много продукти качеството и репутацията не се основават изключително на фактори, свързани с произхода и/или уменията на местните производители. Критериите за устойчивост също могат да допринесат съществено за качеството на продукта и за задоволяване на очакванията на потребителите, като:

- принос на продукта за икономиката на местния район,
- екологична устойчивост на методите на селскостопанско производство,
- икономическа жизнеспособност на продукта и потенциал за износ,
- за преработените хранителни продукти — изискването всички суровини също да произхождат от район около зоната на преработка на продукта.

#### **Въпрос 6:**

Трябва ли да се въведат допълнителни критерии за ограничаване на подаването на заявления за географски означения? По-специално трябва ли критериите за защитени географски указания, за разлика от защитените наименования за произход, да станат по-строги, за да се наблегне на връзката между продукта и географския район?

Трябва ли като част от спецификацията да се включат специфични критерии за устойчивост и други критерии, независимо дали те са неразривно свързани с произхода или не? Какви ще бъдат предимствата и недостатъците?

### 3.3. Закрила на географските означения на ЕС в трети държави

Някои географски означения имат значителен потенциал за износ към високите ценови сегменти на пазара. Там, където потребителите търсят качествени продукти, износителите от ЕС могат да покажат силните си страни. Успешните географски означения обаче са също примамлива цел за копиране и присвояване. За да бъдат насърчени износителите от ЕС да предлагат качествени продукти на пазарите извън ЕС и за да бъдат защитени техните инвестиции, е много важно да се осигури правна закрила на географските означения на ЕС.

Някои страни извън ЕС имат специални системи за закрила на географските означения, а други използват за тази цел правото в областта на търговските марки, законодателството по отношение на етикетирането или съчетание от правни инструменти.



Географските означения са защитени съгласно различни многостранни споразумения. ЕС е сключил редица двустранни споразумения, по-специално в лозаро-винарския сектор. ЕС се стреми към по-добра закрила и регистрация на многостранно равнище (СТО), както и чрез договаряне на голям брой двустранни споразумения за всички селскостопански продукти. Подходът при двустранните споразумения е да се търси закрила за целия списък на географски означения на ЕС. Обаче като се има предвид, че много от понастоящем защитените 3 000 географски означения в ЕС са за продукти, продавани главно на местно или регионално равнище, възниква въпросът за търсенето на международна закрила за всички тези наименования.

**Въпрос 7:**

С какъв вид трудности се сблъскват ползвателите на географски означения, когато се стремят да осигурят закрила извън ЕС?

Какво следва да предприеме ЕС, за да защити по най-ефективен начин географските означения в трети страни?

### **3.4. Географските означения като съставки в преработени продукти**

Върху етикетите на преработените и готовите продукти често се посочват главни съставки. Когато дадена съставка е предмет на „защитено наименование за произход“ (ЗНП) или на „защитено географско указание“ (ЗГУ), производителят на преработения продукт може да иска да рекламира присъствието на тази съставка, като използва регистрираното наименование. Производителите на съставката обаче могат да възразят срещу използването на регистрираното наименование при предлагането на пазара на преработения продукт.

Общите правила за информиране на потребителите включват разпоредби за това как могат да бъдат рекламирани такива съставки, така че да не бъдат подведени потребителите. Например, ако дадена съставка е използвана в търговското наименование, количественият дял на тази съставка трябва да бъде посочен в списъка на съставките.

**Въпрос 8:**

Има ли възникнали трудности вследствие на рекламирането на защитени от ЗГУ/ЗНП съставки, които са използвани в преработени продукти/готови храни?

### **3.5. Произход на суровините в защитено географско указание**

За да бъде спазено определението за ЗГУ е необходимо само един етап от производствения процес да се осъществява в района, от който произлиза наименованието. При много ЗГУ (и някои ЗНП) за преработени продукти, суровините се доставят от източници извън съответния район. Някои потребители могат да очакват суровините да произхождат от района, а други могат да очакват специализираните производители в географския район да изберат най-висококачествените суровини, независимо от произхода. Очакванията на потребителите могат да се различават и в зависимост от вида на продукта.

**Въпрос 9:**

Кои са предимствата и недостатъците при посочване на произхода на суровините, когато те произхождат от място, различно от мястото на географското указание?

### 3.6. Съгласуваност и опростяване на системите на географски означения

Понастоящем има три системи на регистрация и закрила на географски означения в селското стопанство в ЕС: една за земеделски продукти и храни, една за спиртни напитки и една за вино. Това се дължи отчасти на особеностите на съответните продукти и на постепенното въвеждане на система за закрила на всеки вид продукт.

Макар че основите за трите системи са сходни: вид на закрилата, определения, административно правоприлагане, връзка с търговските марки, правила за едновременното използване на омонимни наименования, създаване на регистър и роля на спецификацията на продукта, съществуват процедурни и други разлики въз основа на специфичните изисквания към видовете продукти. Например за вина и земеделски продукти и храни могат да бъдат регистрирани както ЗНП, така и ЗГУ, но за спиртни напитки може да се използва само инструментът ЗГУ.

#### Въпрос 10:

Трябва ли да се опростят и хармонизират трите системи на ЕС за закрила на географските означения и ако е така — до каква степен? В противен случай трябва ли те да продължават да се развиват като отделни инструменти за регистрация?

## 4. ГАРАНТИРАНИ ТРАДИЦИОННИ СПЕЦИАЛИТЕТИ

„Гарантирани традиционни специалитети“ (ГТС) са наименования на селскостопански или хранителни продукти, които са произведени с използване на традиционни суровини или традиционни методи на производство или които имат традиционен състав. Схемата обхваща селскостопански продукти, предназначени за консумация от човека, и различни храни, като бира, захарни изделия, макаронени изделия, полуготови храни, супи, млечен и плодов сладолед.

От въвеждането на схемата през 1992 г. са регистрирани само 20 наименования на ГТС. Около 30 наименования на продукти чакат да бъдат регистрирани. Дори ако всички бъдат регистрирани, броят им е много малък. Малко от регистрираните наименования са значими от икономическа гледна точка.

В повечето случаи регистрацията служи само за идентифициране на традиционната форма на продукта: нетрадиционните продукти могат да продължат да използват наименованието. Над две трети от заявителите са избрали този вид регистрация, без запазване на наименованието. Като друга възможност наименованието може да бъде регистрирано за изключително ползване и в такъв случай то може да се използва само за описание на произведения в съответствие със спецификацията продукт, независимо дали върху него е поставено обозначението „гарантиран традиционен специалитет“, съкращението „TSG“ (ГТС) или знакът на ЕС. Това показва, че повечето от регистрациите на ГТС служат само за идентифициране на традиционния продукт, а не за закрила на наименованието.

Всеки производител, който разреши извършването на необходимите проверки, може да произвежда и предлага на пазара традиционния продукт съгласно схемата. Изглежда

обаче, че малко оператори извън страната на първоначалната заявка са се възползвали от тази разпоредба в регламента за ГТС.

**Въпрос 11:**

Като се има предвид ниският процент на ползване на схемата за ГТС, има ли по-добър начин за идентифициране и насърчаване на традиционните специалитети?

**5. БИОЛОГИЧНО ЗЕМЕДЕЛИЕ**

Потребителското търсене на биологично произведени храни нараства непрекъснато през последните години, като ръстът на търсенето превишава ръста на предлагането. Земеделските производители и потребителите разчитат на целостта на системата за биологично земеделие, за да се гарантира, че даден продукт е произведен в съответствие със спецификацията. Проверките, извършвани от обществените или от сертифициращите органи, са от основно значение за поддържане на доверието в системата и за обосноваване на премийните цени.

Пазарът на биологични храни в ЕС продължава да бъде раздробен на национален принцип. Тенденцията е националните супермаркети да се снабдяват с продукти, сертифицирани от националните сертифициращи органи, независимо от факта, че всички такива органи действат съгласно общия стандарт за биологично земеделие на ЕС. Следователно предизвикателството пред ЕС сега е да се създаде функциониращ вътрешен пазар на биологично произведени продукти, без да се загуби или да отслабне репутацията и доверието в етикета за биологично производство.

От 1991 г. насам ЕС прилага стандарт за определяне на правилата за биологично земеделие, приложими за европейските производители и преработватели, както и за износители от трети страни, които искат да пуснат биологично произведени продукти на пазара на ЕС. Стандартът на ЕС следва отблизо правилата за биологично земеделие, изложени в международен стандарт, приет от *Codex Alimentarius*, което улеснява признаването на биологично произведените продукти на ЕС, изнасяни в други страни.

Стратегическите и политическите цели по отношение на сектора на биологичното земеделие бяха приети през 2004 г. и са изложени в *Плана за действие на ЕС за биологични храни и биологично земеделие*. Най-важният законодателен резултат беше новият регламент относно биологичното производство, приет през юни 2007 г. Като се има предвид съвсем неотдавнашното приемане на този нов законодателен акт, Комисията иска да насочи консултацията върху функционирането на пазара на биологично произведени продукти, а не върху конкретните разпоредби на законодателния текст.

**Въпрос 12:**

Кои фактори могат да възпрепятстват развитието на единния пазар на ЕС за биологично произведени продукти? Как може да заработи по-добре единният пазар на ЕС за биологично произведени продукти?

## 6. ПОЛИТИКА ЗА КАЧЕСТВЕНИ ПРОДУКТИ В НАЙ-ОТДАЛЕЧЕНИТЕ РАЙОНИ

Законодателството относно специфичните мерки за селското стопанство в най-отдалечените райони<sup>4</sup> на ЕС предвижда въвеждането на графичен символ с цел да се осигури по-добро познаване и по-голямо потребление на качествени селскостопански продукти, както естествени, така и преработени, специфични за най-отдалечените райони. Използването на символа се наблюдава от институции, определени от националните органи, като условията за използването му се разработват от съответните търговски организации. Селскостопанските продукти, за които може да бъде използван символът, трябва да отговарят на изискванията, определени в съответствие с правилата на ЕС, или при липса на такива правила — в съответствие с международните стандарти.

При необходимост, по предложение на представителните търговски организации могат да се приемат допълнителни специфични изисквания за продукти от най-отдалечените райони. Досега тази възможност е използвана от производителите в най-отдалечените райони на Испания и Франция (например за ананаси, банани, пъпеши и други екзотични плодове от Гваделупа, Мартиника и Реюнион, за банани, домати, краставици и други плодове и зеленчуци, както и за цветя и вино, произведени на Канарските острови).

Целта на тези инициативи е да бъдат мотивирани земеделските производители да спазват изискванията за качество на своите продукти и да се добави стойност към местната продукция в райони, които изпитват затруднения поради своята отдалеченост от европейския континент и островното си положение, както и поради неблагоприятни географски и климатични условия. По този начин графичният символ и свързаните с него производствени изисквания следва да допринесат за повишаване на конкурентоспособността на селскостопанския сектор както на местния, така и на външния пазар.

---

<sup>4</sup> Френските отвъдморски департаменти Гвиана, Мартиника, Гваделупа и Реюнион, испанските Канарски острови и португалските Азорски острови и островите Мадейра.

### **Въпрос 13:**

До каква степен използването на графични символи по отношение на най-отдалечените райони на ЕС е допринесло за повишаване на информираността за продуктите от тези райони?

Как трябва да се развиват тези инициативи, за да се повиши обемът на качествените селскостопански продукти, произвеждани в най-отдалечените райони?

## **7. ПО-НАТАТЪШНИ СХЕМИ НА ЕС**

Настоящите схеми за качество на ЕС са свързани с географския произход, традиционните продукти, продуктите от определен район и биологичното земеделие; те са крайъгълният камък на политиката за качество на ЕС. Има редица други кандидатури за предмет на по-нататъшни схеми на ЕС, между които са продуктите с висока природна стойност или от планински райони, „welfare quality“<sup>5</sup>, означението за произход от ЕС и разширяването на схемата за *екомаркировка*, така че да бъдат обхванати и преработените селскостопански продукти. Би могло също да бъде насърчено новаторството.

Всяка нова схема за качество на равнището на ЕС трябва да съответства на такива нужди на политиката на общностно равнище, които не могат да бъдат постигнати в достатъчна степен чрез национална или частна схема или чрез друг инструмент. В рамките на „*здравната картина*“ на Общата селскостопанска политика предизвикателствата, свързани с последиците от изменението на климата, опазването на биологичното разнообразие и използването на водните ресурси, са изтъкнати като едни от най-важните приоритети.

За евентуалните нови схеми Комисията ще направи оценка дали е необходимо по-нататъшно законодателство или в някои случаи може да се смята за достатъчно изготвянето на набор от насоки.

Задължителните схеми биха могли да имат предимства по-специално в контекст с правна и научна сложност (например хуманното отношение към животните). В други случаи биха могли да бъдат достатъчни доброволни схеми, предназначени да помогнат на притежателите на схеми при разработката и усъвършенстването на последните.

Съгласно принципите за по-добро регулиране е необходимо да се вземе предвид административната тежест за земеделските производители и другите заинтересовани страни, както и за администрациите на държавите-членки и за Комисията.

---

<sup>5</sup> <http://www.welfarequality.net/everyone>: Welfare Quality® е проект, финансиран от Европейската комисия. Той е интегриран проект в шестата рамкова програма. Целта на научно-изследователската програма е да бъдат разработени европейски стандарти за оценка на хуманното отношение към животните в стопанствата и за информационни системи за продуктите, както и практически стратегии за подобряване на хуманното отношение към животните.

**Въпрос 14:**

Има ли неотложни въпроси, за които съществуващите схеми и механизми са неподходящи и за които има сериозни аргументи в полза на създаването на схема на равнището на ЕС?

Трябва ли Комисията да обсъди задължителни схеми в някои случаи, например при контекст с правна и научна сложност или при необходимост от осигуряване на висока степен на приемане от страна на потребителите?

Ако е така, как може да бъде запазена възможно най-ниска административната тежест за заинтересованите страни и обществените органи?

### **ЧАСТ III: СХЕМИ ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ**

#### **8. СХЕМИ ЗА СЕРТИФИЦИРАНЕ НА КАЧЕСТВОТО НА ХРАНИТЕ**

През последните години беше отбелязан значителен ръст на частните и националните схеми за сертифициране на качеството на храните. За търговците на дребно тези схеми са средство за реагиране на променящото се потребителско търсене и за снабдяване на потребителите с продукти със специфични качества, било то продуктови характеристики или методи на производство. За потребителите фактът, че схемите предвиждат сертифициране, осигурява допълнителна гаранция за достоверността на етикета. За земеделските производители схемите представляват едновременно разход и възможност да запознаят потребителите с качествата на продуктите си.

Схемите за сертифициране в ЕС варират от съответствие със задължителните производствени стандарти до допълнителни изисквания, свързани с опазването на околната среда, хуманното отношение към животните, органолептичните характеристики, благосъстоянието на работниците, справедливата търговия, загрижеността във връзка с изменението на климата, етични, религиозни или културни съображения, методите на селскостопанско производство и произхода.

Чрез сертифицирането на качеството хранително-вкусовата промишленост и търговците на дребно получават допълнителна гаранция за доставените продукти. Това дава правна сигурност, че земеделските производители са спазили необходимите стандарти и по този начин се утвърждава репутацията на търговеца на дребно.

През последните години обаче прекаленото нарастване на броя на схемите и етикетите породи безпокойство относно прозрачността на свързаните със схемите изисквания, достоверността на обозначените твърдения и възможните им последици за равноправните търговски отношения.

С настоящата консултация Комисията търси становища относно функционирането на тези преобладаващо частни схеми и тяхното въздействие върху земеделските производители във и извън ЕС, а също и в развиващите се страни.

## **8.1. Ефективност на схемите за сертифициране при постигането на целите на политиката**

Големите търговци на дребно могат да използват схемите за сертифициране като начин да гарантират или да наложат съответствие с определени условия на производство и доставка. Появилите се с течение на времето схеми са отражение на оценките, направени от търговците на дребно, относно потребността на потребителите да имат повече информация за купуваните храни. Основните въпроси, за които са загрижени много потребители, са хигиената, безопасността и цената. За потребителите, които търсят качествени продукти с определени характеристики или произведени чрез определени методи на селскостопанско производство, някои от основните движещи сили в търсенето на новаторски продукти са:

- желанието на потребителите да възстановят връзката със селското стопанство и да дадат предпочитание на местни и сезонни продукти от системи за селскостопанско производство, които поддържат устойчивостта както на природата, така и на обществото;
- екологичните съображения за борба с изменението на климата, за по-ефективно управление на природните ресурси, като водата и почвата, и за запазване на биологичното разнообразие;
- популяризирането на хранителните качества на продуктите;
- обществената загриженост: етикетът за справедлива търговия „Fair Trade“ е пример за схема, основаваща се на стратегическото намерение да се помогне на производителите и на работниците (главно в развиващите се страни) да променят състоянието си на икономическа и социална уязвимост в състояние на сигурност и икономическа самостоятелност;
- хуманното отношение към животните: частни схеми, подкрепяни от групи за хуманно отношение към животните и земеделски производители, които работят с търговците на дребно и научната общност. Тези схеми за хуманно отношение към животните обикновено удостоверяват, че са спазени по-високи от минималните изисквания, за целите на предлагането на пазара.

Тези двигатели на политиката обясняват поне отчасти появата на огромно разнообразие от схеми за сертифициране. В някои случаи обаче създаването и използването на схема за сертифициране зависи от съществуването на пазарна потребност.

Схемите, които гарантират съответствие със съществуващите правни изисквания се наричат „основни схеми“. Вместо да се „добавят“ изисквания за определено качество, при тези схеми се вземат основните регулаторни изисквания, развиват се в подробни правила за операторите (като се изисква например водене на допълнителни регистри) и се прилагат проверки, за да се гарантира спазването на правилата. Този вид схеми се използват след това за рекламиране на продукцията като „сертифицирана“ или „гарантирана“ за съответствие със съответния стандарт, било то по отношение на хигиената или в друго отношение. Често пъти такива схеми действат на равнище между предприятията, като гарантират на последните, че са спазени съответните стандарти и изисквания за доставения продукт. Тези схеми могат да бъдат предназначени за опазване на репутацията на предприятието и за намаляване на вероятността и въздействието от евентуални искиове за обезщетение. Понастоящем фактът, че даден продукт спазва тези основни схеми, не се съобщава на крайните потребители.

### **Въпрос 15:**

До каква степен схемите за сертифициране на качествени продукти могат да отговорят на основните обществени изисквания, свързани с продуктите характеристики и с методите на селскостопанско производство?

Доколко съществува риск потребителите да бъдат подведени от схеми за сертифициране, които гарантират съответствие с основни изисквания?

Какви са разходите и печалбите за земеделските производители и другите производители на храни (често пъти малки и средни предприятия) от спазването на схемите за сертифициране?

Трябва ли да се насърчава по-активното участие на организациите на производителите?

### **8.2. Надзор от страна на ЕС**

Поради голямото разнообразие от схеми за сертифициране, правната рамка, която регулира тяхното използване, е сложна и обхваща различни области на политиката. Схемите за сертифициране подлежат на някои ограничения, а именно:

- правилата за вътрешния пазар; Трябва да има свободен трансграничен достъп до услугите по сертифициране. Схемите не трябва да водят до *фактически* пречки пред търговията на вътрешния пазар;
- правилата за конкуренция;
- изискванията за информираност на потребителите и за етикетирание. Разбират ли потребителите какво се крие зад дадено твърдение върху етикета?
- конкретното законодателство във връзка с предмета на схемата за сертифициране.

По принцип Комисията не вижда необходимост от по-нататъшно законодателство по тези въпроси във връзка със схемите за сертифициране, но може да се обмисли изготвянето на набор от насоки. Тяхната цел трябва да бъде да помогнат на притежателите на схемите при разработката и усъвършенстването на последните.

### **Въпрос 16:**

Могат ли да бъдат достатъчни насоките на ЕС, за да се постигне по-съгласувано развитие на схемите за сертифициране? Какви критерии би трябвало да се включат в такова ръководство или насоки?

### **8.3. Намаляване на тежестта и разходите**

Основните разходи, свързани с включването в схемите за сертифициране, попадат в две групи: „преки“ и „непреки“. Преките разходи се отнасят до членския внос, проверката на качеството от трета страна и сертифицирането. Непреките разходи се отнасят до съответствието със стандартите на схемата за сертифициране (инвестиционни разходи за осъвременяване на съоръженията) и текущите производствени разходи.



Изглежда, че необходимостта от участие в повече от една схема представлява значителна (финансова и административна) тежест, особено за дребните производители. Ако земеделският производител не се включи в дадена схема, продуктът му може да бъде изключен от определени пазарни пазари.

Приложимите за частните схеми изисквания по отношение на сертифицирането и проверките трябва да се добавят към изискванията за официална проверка.

**Въпрос 17:**

Как могат да се намалят административните разходи и тежести, произтичащи от участието в една или повече схеми за сертифициране на качеството?

#### **8.4. Международно измерение**

В международната търговия схемите за сертифициране могат да служат за насърчаване и предлагане на пазара на продукти с определени качествени характеристики. Като се има предвид, че повечето от настоящите схеми са частни схеми, притежавани от земеделски стопани/производители, от хранително-вкусовата промишленост или от търговци на дребно, участието на Европейската комисия е минимално.

За земеделските производители в развиващите се страни, които извършват доставки за пазара на ЕС, частните схеми за сертифициране представляват едновременно разход и възможност. Тези земеделски производители могат да срещнат трудности при спазване на наложените изисквания. Но ако получат сертифициране в рамките на схема, използвана от търговец на дребно в ЕС, те могат да имат по-добри възможности за продажби в ЕС.

Във връзка с хуманното отношение към животните, съществуването на екстензивни условия на селскостопанско производство, особено в развиващите се страни, би могло да представлява важна възможност за развитие на търговията с продукти, произведени съгласно изискванията за хуманно отношение към животните, тъй като сертифицирането на метода на производство може да даде на потребителите в ЕС подходящи гаранции относно условията на селскостопанското производство.

**Въпрос 18:**

Как могат да се използват частните схеми за сертифициране, за да се подпомогне износет на ЕС и да се насърчат качествените европейски продукти на експортните пазари?

Как може ЕС да улесни достъпа до пазара за производителите от развиващите се страни, които трябва да спазват частни схеми за сертифициране, за да могат да извършват доставки за определени търговци на дребно?

### **ЗАКЛЮЧЕНИЕ**

Настоящият документ е общо представяне на политиката за качество на селскостопанските продукти. Целта на Зелената книга е да предизвика обсъждане и писмени мнения. Затова се приканват всички заинтересовани страни и лица да изпратят отговори. Както е посочено в съобщението на Комисията относно „по-доброто

регулиране“, развитието на политиката следва да е максимално прозрачно и да се предприемат стъпки само след внимателно вслушване в мнението на заинтересованите страни.

Следователно Зелената книга е първата стъпка от процеса на разработване на политиката. Отговорите на участниците ще послужат като основа за съображенията на Комисията при изготвяне на документ относно вариантите на политиката; това ще стане под формата на съобщение, което, съгласно настоящите графици, ще бъде публикувано през май 2009 г. Успехът на обсъждането на настоящата Зелена книга разчита на готовността на широк кръг заинтересовани страни да споделят и обяснят своята загриженост, анализи и идеи в този важен обществен процес.

Комисията ще публикува и разгледа получените мнения и ще публикува обратна информация от своя страна.

**Въпрос 19:**

Приканват се участниците да повдигнат всякакви други неразгледани въпроси във връзка с политиката за качество на селскостопанските продукти.